

**R. P. D. Thomæ Delbene Marvbiensis, Clerici Regvlaris,
Sacrae Theologiae Professoris ... De Immvnitate, Et
Ivrisdictione Ecclesiastica**

Bene, Thomas del

Lugduni, 1674

XXX. An summus Pontifex peccet contra iuramentum alienando bona
Cameræ, & Sedis Apostolicæ, licet alienet illicitè, & alinet etiam inualidè?
Vbi traditur regula, quandonam actus contra iuramentum ...

[urn:nbn:de:hbz:466:1-98676](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-98676)

- 11 His adde, quod sicut potest Pontifex ex iusta causa res Ecclesiæ alienare, vel donare, sic etiam ex iusta causa poterit alienationes, vel donationes, tam ab ipso, quam ab antecessoribus factas reuocare, & irritare. Ratio est, quia potest Princeps secularis Pontifex inferior, & ei subditus, ex iusta causa, scilicet ad exigentiam boni publici, contractus factos, vel faciendos irritare, ut patet ex iis, quæ dicebam *lib. de Parliamentis, dub. 4. sect. 3. 4. 26. & 27. & dub. 7.* Ergo multo magis ex iusta causa boni publici Ecclesiæ id poterit efficere Pontifex, quinimo & tenetur, si scilicet aduertat, dictas alienationes in detrimentum Ecclesiæ factas fuisse, & alia via Ecclesiæ satisfieri non posse; quia qui aliquid in præiudicium tertij facit, tenetur curare, quod damnum tertio illatum resarciatur, quin & si opus fuerit, tenetur officium iudicis implorare, & iudex ad huius instantiam ex officio agere, ut dictum damnum illatum resarciatur. Ergo multo magis tenebitur ex officio id efficere Pontifex, si alia via damnum Ecclesiæ, siue ab ipso, siue ab antecessoribus illatum reparari non poterit. Vide quæ dicebantur *lib. de Parliamentis, dub. 27. sect. 12. & segg.*
- 12 Quod cum fecerit Pontifex, statim qui recipit, restituere tenetur rem acceptam, vel id in quo ditior factus est, si bona fide recepit. Ratio est, quia statim reuocata donatione, cessat titulus rem retinendi, &
- 13 præterea donatarius constituitur in mala fide. Confirmatur, quia si quis bona fide titulo gratuito aliquid accepit à debitore, quem ignorabat ob id fieri impotentem ad satisfaciendum creditoribus, tenetur restituere id, in quo ditior factus est, si intra annum à die scientiæ reperant creditores, l. ignoti, C. de reuocandis iis, quæ in fraudem creditorum, & l. 1. ff. eodem. Ergo multo magis in casu nostro.
- 14 Neque obstat, si dicas, quod Princeps, etiam Pontifex, teneatur de iure naturali, & diuino stare contractui, & ab illo non resilire. Respondetur enim id esse verum, si non adsit iusta causa, præsertim publica, seu in bonum publicum tendens, resiliendi. Sic dicebam *suprà cap. 5. dub. 1. sect. 5. & dub. 14. sect. 12. & lib. de Parliamentis, dub. 4. sect. 3. 4. 26. & 27. & dub. 27. sect. 12. 13. & 14.*
- 15 Neque obstat secundò, si dicas, quod par in parem non habeat imperium, & sic quod vnus Pontifex non possit reuocare, quod alter concessit. Respondetur enim, quod Pontifex reuocando alienationes non exerceat actionem in Pontificem, sed in materiam sibi subiectam, sicuti Confessarius commutando penitentiam impositam ab alio Confessario, etiam superiori.

DVBITATIO XXIX.

An Summus Pontifex peccet contra iuramentum, si alienet bona Cameræ, & Sedis Apostolicæ?

S V M M A R I V M.

- 1 Summus Pontifex alienans, vel infundans Castra, Ciuitates, vel Domania illius, nisi prius iuramenti vinculum sibi relaxet, peccat contra iuramentum.
- 2 Vinculum iuramenti emissi in Cardinalatu adipiscendo non cessat Pontificatu consecuto, cum obligatio personalis personam ipsam sequatur.
- 3 Summus Pontifex obstringi potest vinculo iuramenti, cum tale vinculum sit de iure naturali, & diuino.

4 Summus Pontifex potest secum in iuramenti vinculo dispensare, vel saltem alteri secum dispensandi facultatem dare, modò habeat dispensandi iustam causam.

5 Summus Pontifex in lege naturali, vel diuina dispensare non potest sine iusta causa.

Respondetur affirmatiuè, si v.g. alienet, vel infundet castra, ciuitates, vel dominia illius, nisi prius iuramenti vinculum sibi relaxet. Prior pars probatur, quia dum Cardinalis effectus fuit, iurauit se non alienaturum, nec huiusmodi bonorum alienationi consensurum: ergo. Consequentia probatur, quia vinculum iuramenti, Pontificatu consecuto, non cessat, cum obligatio personalis personam ipsam sequatur: tum quia effectus Pontifex de hac re emitit nouum iuramentum, quod se emissurum effectus prius Cardinalis iurauerat: ergo. Consequentia probatur, quia perspicuum est, quod Summus Pontifex vinculo iuramenti obstringi possit, cum tale vinculum sit de iure naturali, & diuino, cui Summus Pontifex subiicitur. Sic communiter Doctores, quos citat, & sequitur Leo in thesauro for. 1. p. cap. 15. n. 1. & 12. & Sopranus apud Filiucium *trakt. 44. c. 3. §. 3. q. 1. n. 74.* Vide etiam quæ dicebantur *dub. 4.*

Posterior pars patet, quia certum est, quod Summus Pontifex possit secum in iuramenti vinculo dispensare, vel saltem alteri secum dispensandi facultatem dare; quia si id potest in ordine ad alios, poterit id etiam in ordine ad seipsum, cum non debeat esse peioris conditionis aliis. Sic dicebam *suprà c. 15. dub. 7. & lib. de Parliamentis, dub. 4. sect. 27.* per suas subsecutiones, & ex communi docent Abb. *cap. 1. de consuet. n. 2.* Felin. *ibid. n. 33.* & Sopranus apud Filiucium *cit. §. 3. q. 2. n. 75.*

Quod tamen intellige, modò Summus Pontifex iustam, & rationabilem causam dispensandi habeat, quia nemo sine huiusmodi causa dispensare potest in lege superioris: & sic neque Summus Pontifex in lege naturali, vel diuina, cum supremam potestatem, quam habet, à Christo acceperit ad ædificationem, & non ad destructionem, sicuti dicebam in locis *suprà cit.* & docent communiter Doctores in tractatu de legibus.

DVBITATIO XXX.

An Summus Pontifex contra iuramentum alienando bona Cameræ, & Sedis Apostolicæ, licet alienet illicitè, alienet etiam inualidè? Vbi traditur regula, quando nam actus contra iuramentum factus, sit validus, & quando non?

S V M M A R I V M.

- 1 Summus Pontifex alienans cum causa contra iuramentum bona Cameræ, & Sedis Apostolicæ, licet alienet illicitè, non tamen alienat inualidè.
- 2 Actus, si pendeat à mera facultate agentis, tamen si agens contra iuramentum agendo periturus sit, & licet agat, valet tamen quod agit.
- 3 Iuramentum non aufert potestatem ad agendum, quam ius naturale, & civile concedit, sed solum facit ut homo sit periturus, si contra iuramentum agat.
- 4 Contrahens sponsalia iurata cum vna, validè contrahit matrimonium cum altera.
- 5 Iurans se Procuratorem non reuocaturum, validè

- lidè tamen reuocat, & ille desinit esse eius Procurator.
- 6 Iurans, se votum non facturum inconsulto Confessario, validè tamen inconsulto illo votum facit.
 - 7 Iurans se Petro & non alteri rem donaturum, validè tamen illam donat alteri, quia donator non obstante priore promissione iurata mansit Dominus rei.
 - 8 Capitulum validè augeat numerum Canonicorum, licet iurauerit statutum de non augendo numero.
 - 9 Amplia id procedere etiamsi tale statutum fuerit à Papa confirmatum, quia Canonici possunt renuñciare favori suo, secus si in confirmatione adsit clausula irritans.
 - 10 Iurans se testamentum non renocaturum, si postea renocet, periurus fit, sed validè renocat.
 - 11 Iuramentum confirmatorium promissionis ab altero acceptæ producit actionem in externo foro, tam ciuili, quam canonico.
 - 12 Iuramentum confirmatorium promissionis acceptæ, non solum inducit obligationem Religionis erga Deum, sed etiam firmat obligationem naturalem erga hominem.
 - 13 Ex contractu puberis sine tutoris auctoritate initio, & ex pacto, seu promissione simplici, si iuramentum accesserit, etiam in foro ciuili actio conceditur, quæ aliquin non concederetur.
 - 14 Iuramentum, quod est per se stans, solum obligat ex virtute Religionis erga Deum, & nullam propriè actionem parit.
 - 15 Actio est ius persequendi in iudicio, quod sibi debetur.
 - 16 Renocans testamentum iuramento firmatum, validè reuocat, ita ut prius testamentum reddatur irritum, etiamsi factum fuerit ad pias causas. Secus si in eo institutus scierit, & acceptauerit.
 - 17 Testator promittens se daturum sua bona, vel partem illorum alicui, & talem promissionem iuramento confirmans, contrahit obligationem, quæ transit passim ad hæredes, sicut promissarius acquirit ius transmissibile actiue ad suos hæredes, si sciens acceperit, secus non.
 - 18 Promissarius, vel eius hæres implorare potest iudicis officium, ut iurantem se absente, & nesciente, cogat ad præstandum id, quod sub iuramento promissit.
 - 19 Iuramentum appositum in testamento, de eo non renocando, habet vim clausulæ derogatoriæ, & idem valet, ac si expressisset, si aliud testamentum postea fecerit, nolle derogatum esse priori.
 - 20 Statutum prius iuramento confirmatum non tollitur per generalem derogationem statutorum, sed ad talem effectum requiritur specialis derogatio.
 - 21 Testamentum, quod de iure postumo non valet, non validatur iuramento emisso contra prius iuramentum de non agendo.
 - 22 Iuramentum posterius contra prius iuramentum peruersum dicitur, & periurij criminis confirmatorium, & propterea ius ei non assistit.
 - 23 Iuramentum, quod sine salutis praiudicio seruari potest, seruari debet.
 - 24 Testamentum iuratum si factum fuerit ad pias causas sine sacrilegij crimine renocari non potest.
 - 25 Testamentum per se, & nudè consideratum de sui natura est renocabile, secus dic de testamento iurato.
 - 26 Donatio inter coniuges, & donatio mortis causa est renocabilis per se considerata, tamen si iuramento confirmetur, non poterit sine peccato mortali renocari.
 - 27 Promissiones, & contractus, qui iure postumo, vel naturali sunt irriti, iuramento ita confirmantur, ut omnino impleri debeant, si eorum impletio licita sit.
 - 28 Amplia id procedere etiamsi prohibitum sit iuramentum opponi.
 - 29 Inductus metu, vel fraude ad iurandum, debet petere relaxationem iuramenti.
 - 30 Obligatio iuramenti ex virtute propria Religionis, omnino personalis est, & sic solum iuramentum afficit, & ad hæredes, vel successores eius non transit.
 - 31 Maior pars alicuius communitatis, vel Capituli si se iuramento obstrinxerit ad aliquid præstandum quibusdam non consentientibus, hi non obligantur ex vi iuramenti, & sub periurij pœna, sed ex vi legis, vel consuetudinis.
 - 32 Iuramentum auctoris non obligat hæredes, & successores ex vi iuramenti, sed ex vi pacti, si tamen nulla turpitudine interuenierit ex parte exigentis, seu recipientis promissionem iuratam.
 - 33 Princeps, Episcopus, vel Canonicus, si admittantur ad suum officium non præstito iuramento, non obligantur ex iuramento, sed ex vi pacti.
 - 34 Hæres vassalli, cum inuestitur, nouum fidelitatis iuramentum præstare debet, quia aliquin ex suorum antecessorum homagio non obligaretur.
 - 35 Obligatio iuramenti, quod non est confirmatorium promissionis ab altero non acceptæ, non transit ad hæredes.
 - 36 Hæres in se suscipit omnia onera, & obligationes reales secundum vires hereditatis aditæ.
 - 37 Obligatio iuramenti propriè promissori, scilicet promissionis homini facta, & acceptæ, transit etiam ad hæredes, & successores eius, cui iuramentum est.
 - 38 Pactum, seu promissio alicui facta ad hæredes extenditur, licet id expressum non fuerit.
 - 39 Vassallus qui iurauit Principi fidelitatem, tenetur etiam ex vi iuramenti eum seruare successori, licet non fuerit expressum, modo iuramentum præstitum fuerit Principi ut Principi, non ut priuata persone.
 - 40 Iuramentum præstitum ratione officij, vel dignitatis, licet transeat ad successores, renouatur tamen ad maiorem sollemnitatem, & cautelam.
 - 41 Iuramentum ex parte iurantis est personale, respectu autem eius, cui iuratur, est reale.

Suppono, quod alienet cum causa, quia si sine causa alienat, ex isto capite alienabit inualidè, iuxta probabiliorum Doctorum sententiam, quam tradebam supra dub. 27. Hoc supposito.

Respondetur negatiuè: probatur ex iis quæ dicuntur supra, sect. 4. Et confirmatur, quia est regula (quam ex communi tradunt Abb. in cap. dilectio, de præbend. num. 17. & in cap. intellecto de iureiur. num. 3. Silu. verb. iuramentum, 4. quest. 12. Suar. de iuramento lib. 2. cap. 19. num. 6. Sanch. lib. 5. moral. cap. 12. num. 13. Rebell. part. 2. de iust. lib. 1. quest. 9. num. 13. & Azor. tom. 1. lib. 11. cap. 6. quest. 3.) quod si actus pendeat à mera facultate agentis, tametsi agens contra iuramentum agendo periurus sit, & illicitè agat, valeat tamen quod agit. Et ratio est, quia non obstante iuramento promissorio, & sic obligatione personali contracta de non faciendo aliquid, nihilominus homo restat in libertate naturali priori, per quam possit facere, quod non facturum se iurauit, cum iuramentum non auferat potestatem ad agendum, quam ius naturale, & ciuile concedit; sed solum faciat, ut homo sit periurus, si contra iuramentum agat. Hinc,

Primò

- 4 Primò, licet quis contraxerit sponsalia iurata cum una, validè tamen contrahit matrimonium cum altera, *cap. sicut, de sponsalibus.*
- 5 Secundò, licet iurauerit, procuratorem se non reuocaturum, reuocatio tamen procuratoris est valida, & tu definis esse ipsius procurator, ex Gloss. communiter recepta in *cap. ult. verb. Reuocatus, de procur. in 6.*
- 6 Tertio, licet iurauerit se votum non facturum inconsulto Confessario, validè tamen inconsulto illo votum facit. Suarez *vbi supra, n. 5.*
- 7 Quarto, licet iurauerit, se Petro, & non alteri rem donaturum, validè tamen illam donat alteri; quia donator, non obstante priore promissione iurata mansit Dominus rei. Couar. in *cap. quomodo pactum, p. 1. §. 4. n. 5.* & Sanch. *lib. 3. moral. cap. 17. num. 17.* secundum doctrinam Gloss. in *l. quoties, verb. priori, Cod. de rei vendicat.*
- 8 Quintò, licet Capitulum statutum fecerit, & iuramento illud confirmarit, de non augendo numero Canonicorum, validè tamen postea nouum Canonicum instituit. Gloss. in *cit. cap. dilecto, Abb. ibid. n. 17.* Azor. *loco cit. q. 2.* Sanch. *cit. c. 12. n. 35.* & Less. *de iust. & iur. c. 19. dub. 7. n. 57.* contra Hostiensem, & alios in *dist. cap. dilecto*, ubi subdit *verb. Clausula*, id esse verum, etiam si tale statutum fuerit à Papa confirmatum; quia cum illud confirmatum fuerit in fauorem Canonicorum, Canonici fauori suo renunciare possunt: quamvis secus, si Papa adiecerit, ut si quid contrà fieret, non valeat; quia tunc in vtilitatem Ecclesiæ id adiectum esse præsumi debet.
- 10 Sextò licet iurauerit, testamentum se non reuocaturum, & postea reuocet, periurus quidem fit, sed tamen validè reuocat. Sic Doctores communiter, quos citat, & sequitur Couar. *rubr. de testam. part. 2. num. 52.* & Clar. *§. testam. q. 94.*
- Quamvis dissentiat Mol. *de iust. tom. 1. tr. 2. disp. 130.* & 151. §. *contraria sententia*, ex eo, quia (vt inquit ipse) ex tali iuramento, quatenus in alterius vtilitatem factum est, ei, eiusque hæredibus, vel successoribus ius acquisitum sit. Sed minus rectè, quia (licet id verum sit de iuramento confirmatorio promissionis ab altero acceptatæ: quapropter tunc actio in externo foro, tam ciuili, quam Canonico conceditur, sicuti rectè adnotarunt Couar. *c. quamvis pactum, p. 1. §. n. 8. & p. 2.*
- 12 §. 4. *circa finem*, & Suarez. *de iuram. lib. 2. c. 25. n. 7.* & ratio est, quia iuramentum in tali casu, non tantum inducit obligationem religionis erga Deum, sed etiam firmat obligationem naturalem fidelitatis, & iustitiæ erga hominem, cum eam tam ius ciuile, quam ius Canonicum acceperit, & ad eius executionem, ob iuramenti reuerentiam, sic iurantem compellat: vnde ex contractu puberis sine tutoris auctoritate inito, & ex pacto, seu promissione simplici, si iuramentum accesserit, etiam in foro ciuili actio conceditur, quæ alioquin non concederetur: quod idem multò magis de contractu, qui per seipsum ciuilem obligationem, & actionem inducit, qualis est v.g. emptionis, & venditionis contractus inter maiores natu initus, si iuramentum accesserit, dicendum est) nihilominus id verum non est de iuramento, quod est per se stans, ideoque solum obligans ex virtute religionis erga Deum; quia in tali casu nullam propriè actionē parit, vt si quis v.g. iurauerit, se Ecclesiā ædificaturum, hanc in uxorem ducturum, elemosynam daturum, vel quid aliud facturum, nemine promissionem acceptante.
- 13 Ratio est, quia actio est ius persequendi in iudicio, quod sibi deberetur, §. 1. *Instit. de action.* Sed in iuramento per se stante nulla est obligatio, seu debitum ex iustitia, sed solum ex Religione erga Deum: ergo, &c. Vide Suarez. *cit. lib. 2. cap. 29. num. 23.* Medinam *disp. 149. & 152.* & Vasq. in *opusc. tract. de testam. c. 3. n. 34.*

Quapropter dicendum est, quod si quis reuocet testamentum iuramento confirmatum, confecto alio, reuocatio sit valida, vt prius testamentum reddatur irritum, etiam si factum illud fuerit ad pias causas: secus si is, in cuius fauorem testamentum illud fuit factum, sciuerit, & acceptarit; quia tunc, licet prius testamentum etiam non habeat vim testamenti, sed secundum; tamen ex ipso priori testamento, ratione promissionis iurata, & acceptata acquisitum est ius ad bona testatoris: quandoquidem si testator promitteret tibi se daturum sua bona, vel partem illorum, & talem promissionem iuramento confirmaret, acquireret ius ad illa in vtroque foro; quod ius transiret ad tuos hæredes, & ipse contraheret obligationem, quæ transiret ad ipsius hæredes: vnde hæredes defuncti tenerentur satisfacere huic obligationi ante impletionem testamenti, sicut aliis debitis in vita contractis, cum succedant in omnia onera realia defuncti: ergo idem dicendum de testamento per iuramentum confirmato, si scilicet, vt dicebam, is in cuius fauorem testamentum illud factum fuit, sciuerit, & acceptauerit: secus si nesciuerit, vel non acceptauerit; quia tunc ex iuramento non orta est obligatio realis, quæ ad hæredes transeat, sed tantum personalis, quæ mansit in solo testatore, quandoquidem ex promissione non acceptata non oritur obligatio, & sic hæredes non tenentur ad quidquam.

Interim fateor in foro externo Ecclesiastico, etiam taliter, id est, posteriori modo iurantem iudicis officio compelli posse ad seruandum iuramentum: quod iudicis officium is, in cuius vtilitatem iuratum est, & ipsius hæres, vel successor implorare potest, iuxta ea quæ mox *infra* dicentur.

Fateor secundò, iuramentum appositum testamento de non reuocando, habere vim clausulæ derogatoriæ, perinde ac si expressè testator dixisset, nolle se, si aliud testamentum postea fecerit, priori derogatum esse, nisi specialiter, & expressè reuocet: quia de re Couar. *loco supra cit. n. 60.* Mol. *disp. 153.* & Gloss. in *c. cum non debeat, de elect. in 6.* docet, per generalem statutorum derogationem non tolli prius statutum iuramento confirmatum, sed ad talem effectum requiri derogationem specialem.

Dixi in regula, si actus, scilicet contra prius testamentum, pendeat à mera facultate agentis; quia si actus positiuo aliquo iure irritus sit, absque dubio non valebit, etiam si confirmatus fuerit accessione iuramenti editi contra prius iuramentum de non agendo: vt si v.g. mulier iurauerit, se non alienaturam bona dotalia, vel minor, se non contracturum sine curatoris auctoritate, & postea, non obstante tali iuramento, contrarium agant, etiam cum iuramento alio in oppositum, actus rescindi poterit, tanquam iure ciuili inefficax. Gloss. in *cap. licet, de iure iur. in 6.* Abb. *cit. cap. dilecto, n. 8.* Silu. *cit. q. 12.* Couar. *cit. cap. quamvis pactum, p. 2. §. 2. n. 4.* Sanch. *cit. c. 12. n. 38.* & c. 17. n. 19. & de *matrim. lib. 6. disp. 13. n. 2.* Azor. *cit. lib. 11. c. 6. q. 3.* Rebell. *p. 2. de iust. lib. 1. q. 9.* Less. *cit. c. 17. dub. 7.* & Mancinus *de iuram. part. 4. effectus 1. q. 5. n. 2.* Et ratio est, quia cum iuramentum posterius peruersum sit, & peritij criminis confirmatorium, ius ei non assistit, vt velit iuramento tali actum alioquin irritum, confirmari.

Dixi secundò, tamen si agens contra iuramentum agendo periurus sit, & sic illicitè agat: quia licet multi Iuristæ (vt refert Couar. *rubr. de testam. p. 2. n. 48.*) in specie doceant testamentum, non obstante iuramento, liberè sine vilo peccato reuocari posse, tamen absque dubio tenendum est oppositum. Ratio est, quia iuramentum, quod sine salutis præiudicio seruari potest, seruari debet, *cap. quamvis pactum, de pactis in 6.* atqui hoc iuramentum tale est; quia non reuocare testamentum, & relinquere hæredem illum, quem quis prius instituit,

res licita est, quæ sine salutis præiudicio fieri possit; quin fieri potest, ut sit quid melius, ut si testamentum factum fuerit ad piam causam: quapropter tunc saltem sine sacrilegij crimine testamentum reuocari non poterit, quia est instar voti. Neque obstat, quod testamentum sit natura sua reuocabile; quia id intelligi debet de testamento per se, & nudè considerato, absque iuramento, sicut donatio inter coniuges, & donatio mortis causa est reuocabilis per se considerata; sed tamen, si iuramento confirmetur, non poterit sine peccato mortali reuocari: quinimodò promissiones, & contractus, qui iure positui, vel naturali sunt irriti; iuramento ita confirmantur, ut omninò impleri debeant, si eorum impletio licita sit, ut patet in promissione solutionis vfurarium, quæ est irrita iure naturæ, & in alienatione fundi dotalis, 28 quæ est irrita iure ciuili. Quæ etiam vera sunt, etsi prohibitum sit, iuramentum apponi, quia etsi tunc quis peccaret iurando, ex eo quod contra iustam prohibitionem ageret; tamen non peccaret iuramentum implendo, quia hoc non est prohibitum.

29 Id tamen verum est, quod si metu, vel fraude quis inductus fuerit ad iurandum, petere poterit dispensationem à iuramento, & tunc dispensatione obtenta, quod fecerat, reuocare, iuxta ea quæ dicebam supra cap. 8. dubi. 28. & lib. de Parliamentis, dicitur. 4. sect. 27. per suas subsectioniones.

Dixi tertio, quod valeat tamen, quod agit. Pro cuius rei intelligentia, præterquam quod patet ex dictis.

30 Aduerte primò, quod obligatio iuramenti ex virtute propria religionis omninò personalis est, & sic solum iurantem afficit, & ad heredem, vel successorem eius non transit. S. Thomas 2. 2. quæst. 98. art. 2. ad 4. Caiet. ibid. Sot. lib. 8. quæst. 2. art. 2. ad 4. Abb. in cap. veritatis, de iureiur. num. 13. Gutierrez in Aube. 1. Sacramenta puerum, Cod. si aduersus venditionem, n. 40. Sylu. verb. iuramentum, 4. quæst. 3. Molin. disput. 150. & Sanchez lib. 3. moral. cap. 13. Quapropter

31 Primò, si pars maior alicuius Communitatis, vel Capituli iuramento se obstrinxerit ad aliquid præstandum, quibusdam non consentientibus, vel contradicentibus, hi non obligantur ex vi iuramenti, & sub periurij poena, sed interdum ex vi pacti, legis, vel consuetudinis; eo quod minor pars Communitatis, vel Capituli, maioris partis conclusionem sequi debeat.

32 Secundò, si quis pro se, suisque hæredibus, vel successoribus iurauerit, hæredes, vel successores non obligantur ex vi iuramenti, sed solum ex vi pacti, si tamen nulla turpitudine interuenierit ex parte exigentis, seu recipientis promissionem iuratam.

33 Tertio, si Princeps, Episcopus, vel Canonicus, &c. admittatur ad suum officium, non præstito iuramento, ad seruanda iuramenta, quæ ipsius antecessores fecerunt, non obligatur ex vi religionis virtutis, licet aliquando obligetur ex vi statuti, vel pacti.

34 Quarto hæres vassalli, cum inuestitur, nouum fidelitatis iuramentum præstare debet; quia alioquin ex suorum antecessorum homagio non obligaretur. Sic Doctores communiter in cit. cap. veritatis, & Syluester verb. iuramentum 4. quæst. 3.

35 Aduerte secundò, si iuramentum non sit confirmatorium promissionis ab altero acceptatæ, sed solum per se stans, eius obligatio ad heredem, vel successorem non transit; quia huiusmodi iuramentum continet solum vnam simplicem religionis obligationem, quæ ex dictis omninò personalis est, & sic solum iurantem afficit, & ad heredem, vel successorem non transit; atque adeò ad illud præstandum hæres, vel successor non obstringitur, cum talis iuramenti obligatio

Thom. Delbene de Immunit. Eccl. Pars II.

cum auctore suo extinguatur. Exempla (præter ea, quæ supra in duobus locis adducebam) sint, si quis sine vlla promissione homini facta, nudè, & simpliciter iurauerit, se vfuras soluturum, vel solutas non repetiturum, pecuniam latroni daturum, Ecclesiam ædificaturum, puellæ dotem daturum, & similia. Secus si defunctus promissionem homini factam, & acceptatam, vel promissionem, seu votum Deo factum iuramento firmauerit; quia tunc est duplex obligatio, vna religionis, & altera iustitiæ; ex quibus licet extinguatur morte illius prior, non tamen extinguitur posterior, sed transit ad heredem, cum hæres omnia onera, & obligationes reales secundum vires hereditatis adita in se suscipiat. Couar. c. quamvis, part. 1. §. 2. num. 8. Sanchez lib. 3. moral. cap. 13. num. 3. & 5. Gutierrez in Aube. Sacramenta puerum, Cod. si aduersus venditionem, num. 15. & Suar. de iuram. lib. 2. cap. 25. num. 8. & 9. & cap. 31. num. 13.

Quamvis probabiliter, uti supra dicebam, si iuramentum per se stans in alicuius gratiam factum sit sine turpitudine recipientis, hæres iurantis conueniri possit, non quidem actione directa contra eum instituta, sed implorato Ecclesiastici iudicis officio, ut compellat heredem tali iuramento reali satisfacere, ad exonerandam scilicet defuncti conscientiam, argum. cap. a nobis, in fin. de sent. excommuni. vbi id docet Glos. verb. hæres, & Abb. ibid. quatenus ait, quod licet iuramentum non transeat ad hæres, seruare tamen tenentur, ne lædant animam defuncti.

Aduerte tertio, quod obligatio iuramenti propriè promissorij, scilicet promissionis homini factæ, & acceptatæ, de qua supra dicebam, transit etiam ad hæres, vel successores eius, cui iuratum est. Doctores communiter in cap. veritatis, de iureiur. Abb. ibid. n. 3. Sylu. verb. iuramentum 4. quæst. 3. Angelus eodem verb. §. num. 40. Couar. cap. quamvis pactum, part. 1. §. 7. num. 7. & alij passim. Sumitur ex l. pactum, ff. de probat. vbi dicitur, quod pactum, seu promissio tibi facta, ad hæredem quoque extendantur, quamvis id expressum non fuerit; quia plerumque tam hæredibus nostris, quam nobismetipsis cauemus; & iuramentum ex alio capite suscipit naturam, & condiciones promissionis, cui apponitur. Ergo, &c. Sumitur etiam ex cit. cap. veritatis, vbi habetur, quod vassallus, qui iurauit Principi, vel Prælato fidelitatem, aut obedientiam, eandem etiam sine nouo iuramento teneatur præstare eius successoribus, quamvis de his expressa mentio facta non fuerit, sicuti contra glossam ibidem docet Abb. num. 2. & alij passim, quod tamen intelligendum est, si iuramentum præstitum sit Principi, vel Prælato, ut Princeps, vel Prælatus est, seu ratione officij, vel dignitatis, ut si dicatur: Promitto & iuro obedientiam Regi, vel Episcopo, &c. quamvis id non tam ex verbis, quibus persona, vel officium, seu dignitas eius nominata est, sed potius ex materia subiecta cognosci debet, num quod promissum est, promissum sit alicui, ut personæ priuatæ, an ratione officij vel dignitatis, sicuti docet Sanchez de marrim. lib. 8. disput. 27. n. m. 3. & lib. 3. moral. cap. 13. num. 8. Interdum autem, non obstante, quod iuramentum alicui præstitum sit ratione officij, vel dignitatis, & consequenter eo mortuo, vel deposito ad eiusdem successores transeat, præcipitur iuramenti renouatio ad maiorem solennitatem, & cautelam, c. longinquitate, 12. quæst. 2.

Atque ex his intelligitur illud commune dictum Doctorum, quod iuramentum ex parte iurantis sit personale, sed respectu eius, cui iuratur, sit reale; id est, transitorium cum re, nempe dignitate, vel hereditate, sicuti explicant Abbas in cit. c. veritatis, num. 3. & Couar. in cap. quamvis, part. 1. §. 5. num. 7.